

UITKOMSTEN WEBINARREEKS STUDIESUCCES 2023

Den Haag, januari 2024

Domein Applied Science (DAS)
Postbus 249
2260 AE Leidschendam
info@appliedscience.nl

© Domein Applied Science

Onderwerpen als **studiesucces en studentwelzijn** zijn in het (hoger) onderwijs belangrijke thema's die zich (terecht) de laatste jaren mogen verheugen in een groeiende belangstelling. Niet in de laatste plaats door de coronacrisis waarin onderwijsinstellingen hun studenten letterlijk uit het oog dreigden te verliezen en we van de ene op de andere dag met een nieuwe werkelijkheid te maken kregen. Binnen het Domein Applied Science (DAS) zijn in die periode veel tips, best en good practices tussen hogescholen uitgewisseld om elkaar te inspireren 'het goede' te blijven doen voor studenten.

Ver voor de komst van de coronapandemie was studiesucces al het centrale onderwerp van een landelijke DAS-studiedag (november 2018). Alle ideeën en best practices die daar toen zijn uitgewisseld en opgehaald, zijn verzameld in een [inspiratiedocument Studiesucces en Rendement](#).

Tijdens genoemde studiedag kwamen de volgende thema's aan de orde:

- Aansluiting havo/mbo op hbo
- Studenten met een functiebeperking
- Monitoringsystematiek
- Studierendement
- Organisatie

In het DAS-bestuur en meer specifiek vanuit de DAS-werkgroep Kwaliteit, werd in 2022 besloten om 4 jaar na de studiedag en met de coronaperiode achter ons, een webinarreeks te organiseren waarin de meest actuele ervaringen met en de stand van zaken rondom bovengenoemde thema's, met tal van geïnteresseerden te delen en te bespreken.

Dit heeft geleid tot 3 goed bezochte webinars in 2022, een workshop tijdens de DAS-conferentie in maart 2023 én een DAS-breed onderzoek onder studenten naar de rol en invloed van mbo-keuzedelen op het studiesucces bij onze DAS-opleidingen.

In dit document nemen wij u graag mee in de opbrengsten van genoemde activiteiten die als inspiratie kunnen dienen voor mogelijke vervolgstappen binnen uw eigen opleiding of instituut. Elke webinar is terug te kijken door te klikken op en de rapportage en presentatie van de workshop zijn te downloaden via de knop .

Veel leesplezier...

Chris Buijsman
Bestuurslid DAS

Webinar Studierendement | 4 april 2022

Wat kun je doen om het studierendement van je opleiding te verhogen? Er zijn zoveel 'knoppen' om aan te draaien, maar waar het om gaat is de juiste combinatie en verhouding te vinden van acties die passen bij ons onderwijs en onze studenten. Tijdens het webinar Studierendement bespraken we met Hogeschool Rotterdam en Zuyd Hogeschool hun ervaringen met curriculumveranderingen en hun learnings daaruit. Acties waarmee zij inmiddels vijf jaar geleden zijn gestart met o.a. als doel het studierendement te verhogen.

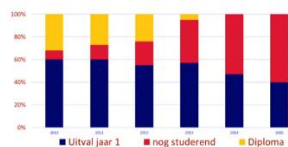
Maaïke Hensman – Hogeschool Rotterdam

Zo'n vijf jaar geleden vond er een curriculumverandering plaats bij de studie BML met als doel het studiesucces te verbeteren en meer aansluiting te krijgen bij ontwikkelingen in het werkveld. Ook moest de verandering de werkdruk bij docenten en de studielast voor studenten verlagen. Het curriculum werd flink veranderd. Zo heeft het eerste jaar geen 20 vakken en toetsen maar 8 vakken en toetsen en 2 projecten. In het derde en vierde jaar is er meer structuur aangebracht. Ook is er geïnvesteerd in studentactiviteiten. Nu vijf jaar later kan gesteld worden dat de studielast zeker is verminderd, de nieuwe structuur goed bevalt, net als de activerende werkvormen. Met name de hergroepering van de stof en de duidelijke structuur hebben er voor gezorgd dat de studenten meer rust ervaren. De werkdruk bij docenten is nog altijd hoog. Dit heeft mede te maken met het feit dat er tegelijkertijd werd gewerkt aan het nieuwe curriculum en het oude curriculum nog draaide. Ook de benodigde digitalisering (o.a. video-opnames) in de coronaperiode als alternatief voor fysieke lessen om de studenten toch nog zo goed mogelijk te onderwijzen zorgde voor werkdruk.

Curriculumverandering bij BML Rotterdam

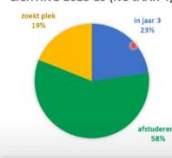
Redenen voor aanpak curriculum n.a.v. visitatie 2010 :
- Hoge studieuitval (50-60% in jaar 1), laag diplomarendement binnen 5 jaar
- Hoge werkdruk en studielast

Eerste stappen verandering:
- Meer aandacht voor SL/Coaching
- Projectonderwijs
- Vanaf 2015/16 decentrale selectie

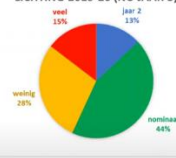
Hoe doen studenten het?

LICHTING 2018-19 (NU JAAR 4)

(nog 67 studenten uit eerdere lichtingen, waarvan 47 op stage)

LICHTING 2019-20 (NU JAAR 3)

93% heeft P

Robin Willems – Zuyd Hogeschool

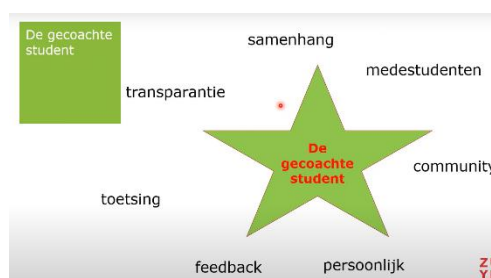
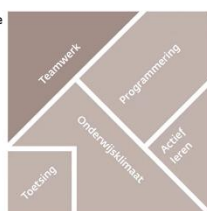
Hogeschool Zuyd heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een ander onderwijsconcept voor de opleiding Applied Science met als doel de uitval terug te brengen. Dit hebben zij gedaan op basis van het Succesvol Studeren programma. Dit programma kent vijf sleutels: programmering, toetsing, actief leren, onderwijsklimaat en teamwerk. Het onderwijs wordt nu bloksgewijs aangeboden met per blok maximaal drie onderwijseenheden, het aantal toetsen is flink teruggebracht en de rol van de docent is meer coachend. Studenten werken o.a. met portfolio's (labjournals) waarmee zij hun vaardigheden aan kunnen tonen. De eindopdracht is altijd een individuele opdracht. Het blijkt dat dit nieuwe concept een positief effect heeft, zowel op het community gevoel als op het terugbrengen van de uitval. De uitdaging voor de docenten van Zuyd Hogeschool was met name een goede balans te vinden bij de betrokkenheid bij de student.

Succesvol studeren

Programma met als doel de studeerbaarheid van bachelorprogramma's van Zuyd te verbeteren

Op basis van literatuur de vijf sleutels voor studeerbaarheid opgesteld

Deze sleutels vormden de handvatten bij de ontwikkeling van een nieuw onderwijsconcept

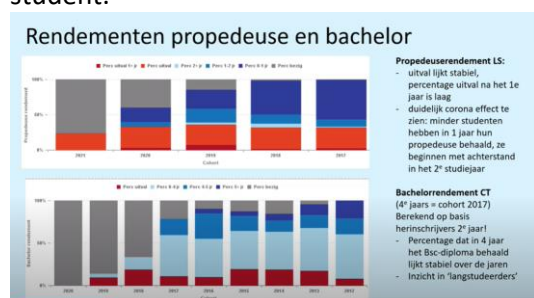

Webinar Monitoring en gepaste interventie | 21 juni 2022

Het gaat hierbij niet om het systeem, maar om het proces. Het is goed om het proces te scheiden op monitoring ten behoeve van student, monitoring ten behoeve van onderwijs en het identificeren van achterstanden in studievaardigheden bij studenten. Om dit te kunnen doen is data nodig. Op basis van data kan er worden geacteerd op problemen. Door langere periodes te monitoren geven de data inzicht in mogelijke trends. Tijdens dit webinar 'Monitoring en gepaste interventies' bespraken we met Hogeschool Utrecht en Hanzehogeschool Groningen de inzichten die zij hebben gekregen door monitoring en hun daar aan gekoppelde acties.

Jolanda Reusen – Hogeschool Utrecht

Hogeschool Utrecht monitort haar studenten op studievoortgang, rendementen (P en Bachelor), uitval, tevredenheid en cursus- en toetsrendementen. Door per onderwijsperiode de studenten van het nieuwe cohort te monitoren is het mogelijk de data te vergelijken met de voorgaande jaren. De uitkomsten hebben bij Hogeschool Utrecht geleid tot drie acties: 1. Meer aandacht voor betrokkenheid en binding, 2. Betere communicatie, 3. Instellen van verbeterteams. Dit heeft zich vertaald in het Huiskamerproject, één centraal communicatiepunt (Canvaspagina) en een interventie van een verbeterteam bij de opleiding chemie/chemische technologie om de te hoge uitval aan te pakken. Samen leverde dit een nieuwe onderwijsomgeving op die past bij de behoefte van de student.

2. Acties

Wat te doen wanneer we ons zorgen gaan maken over de cijfers/bevindingen?? Acties van het afgelopen jaar:

- Actie 1: Betrokkenheid en binding** (extrareportages/managementrapportage studievoortgang/NSE/ISS (Eigen monitor))
Installatie Huiskamerproject en studentencoaches
Studieloopbaanbegeleiders nader informeren
- Actie 2: Communicatie** (NSE/extrapportages/bevindingen GOC)
In gesprek met studenten, waar ligt het probleem precies (participa-sessies/studenten GOC/verbeterteam)
Vervolgactie: **Inrichten Canvaspagina** voor de instituut brede communicatie en een informatiepagina
- Actie 3: Instellen verbeterteam Studiesucces** (hoge uitval en studievertraging tijdens 1^e jaar Chemie/Chemische Technologie)

Alexandra Alves – Hanzehogeschool Groningen

Hanzehogeschool Groningen heeft het effect van corona gemonitord, zowel door de studievoortgang van de individuele student als de groepen te visualiseren tot op niveau van impact van corona/specifieke vak. Toen de coronaperiode zo goed als voorbij was, is per team/opleiding bekeken welke maatregelen in te zetten om de studenten verder te helpen om hun studie op te pakken. In die periode waren alle lessen online en waren de practica beperkt tot shifts van 6 uur. Met name de beperkte tijd om praktijkervaring op te doen was merkbaar in het werkveld. Het slagingspercentage van de 'doe'-vakken nam ook af. Dit heeft de Hanzehogeschool doen besluiten om meer ondersteuning bij deze vakken aan te bieden toen het weer mogelijk was om fysiek onderwijs te geven.

Monitoring studiesucces (studievoortgang)

- Op klas niveau
- Op vak niveau
- Op student niveau
- Op Instituuts niveau
- Op competenties en kennis (afgestudeerders)

Interventies en best practices

- Open-up schooljaar met sociaal activiteit per klas 😊😊
- Pilot extra lessen voor groep MD 😊
- Pilot extra tentamens bio-informatica vak 😊
- Investering in SLB momenten 😊
- Investering aandachtsfunctionaris 😊
- Extra minor aanbieden in semester 1 😊
- Docenten meer tijd voor vak 😊
- Meer materiaal voor practica 😊
- Hybride lessen aanbieden 😊
- Extra cursussen Hanze student support 😊😊

Webinar Studentenwelzijn |18 mei 2022

In een snel veranderende wereld is het van belang om als kennisinstituut niet meer slechts te werken met een gestandaardiseerd aanbod, maar meer vanuit de (individuele) behoefte en leerfase van de student. Het is belangrijk de organisatie zo aan te passen dat het mogelijk is snel te kunnen signaleren of er iets aan de hand is met een student. Tijdens dit webinar 'Studentenwelzijn' gingen we in gesprek met Hogeschool Leiden en Avans Hogeschool over aanpassingen die zij hebben gedaan om het studentenwelzijn goed te kunnen monitoren en bevorderen.

Jacco de Haas – Hogeschool Leiden

Hogeschool Leiden heeft een deel van zijn NPO-gelden ingezet om het ondersteuningsteam uit te breiden met o.a. een senior coach, junior coach en orthopedagoog met als doel sneller studenten te signaleren die het moeilijk hebben, deze studenten sneller ondersteuning te bieden en de studieloopbaanbegeleiders daarmee te ontlasten. Deze uitbreiding maakte het mogelijk om niet alleen studenten met een functiebeperking te monitoren en begeleiding aan te bieden maar juist ook die student zonder labeltje die hulp nodig heeft. De uitbreiding van het team heeft geleid tot meer begeleidingsmogelijkheden zodat studenten tijdig geholpen werden bij hun hulpvraag en de opgelopen achterstand beperkt bleef.

Stappen tot nu.....

- Uitnodigen/begeleiden studenten met een achterstand van 30 punten of meer
- Uitnodigen/begeleiden van sfb-studenten
- Uitnodigen/begeleiden van studenten waar zorg over is
- Uitnodigen van eerstejaarsstudenten met minder dan 20 studiepunten

Wat levert het op?

- Studenten worden eerder signaleerd
- Studenten worden op hun hulpvraag begeleid
- Sib-ers kunnen studenten makkelijker doorverwijzen
- Meer studenten in begeleiding
- Studenten worden begeleid bij hun achterstand waardoor deze overzichtelijk blijft
- Studenten vertellen meer dan aan docent

Nicole van den Braak – Avans Hogeschool

Avans Hogeschool is gestart met de docententraining 'de kunst van het (nog beter) begeleiden'. Doel van deze training is zowel studenten als docenten de juiste tools en inzichten te geven om meer zelfsturing in persoonlijke groei en welbevinden te realiseren. Gedachte hierachter: als je jezelf beter kent en kunt 'begeleiden', kun je anderen ook beter leren kennen en dus begeleiden. Dit is ingegeven vanuit de mindset "positief onderwijs". De eerste ervaringen zeer positief. Elementen uit deze trainingen hebben inmiddels een vaste plek in de persoonlijke ontwikkellijijn voor studenten.

De KUNST van het BEGELEIDEN

"de kunst van het contact tussen jezelf en de ander"
 "de kunst van het vragen stellen"
 "de kunst van het waarderen kijken"
 "de kunst van het zelfbewust handelen"
 ...

Begeleiding vanuit de mindset "positief onderwijs"

positieve psychologie
 - perma model -

P Positive feelings
E Engagement
M Meaning
A Achievement

elk element wordt toegevoegd aan welzijn & geluk

avans Hogeschool

Gedrag
 Competenties
 Kennis
 Vaardigheden
 Doelstellingen

IK & IK en de ANDER

Drifveren
 Motivatie
 Kernwaarden
 Zelfvertrouwen
 Identiteit

Onderzoek effect mbo keuzedelen | 11-2022

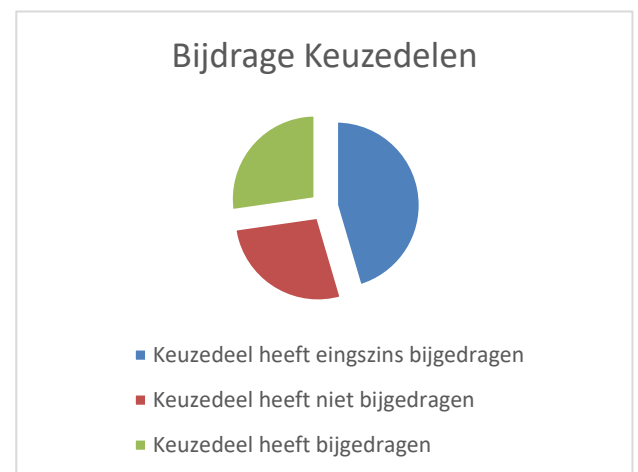
Eind 2022 is er een onderzoek naar studiesucces gehouden onder hbo-studenten die vanuit het mbo zijn ingestroomd. Wat waren de (succes)factoren die hebben geleid tot studiesucces van instromende mbo'ers? Heeft het volgen van keuzedelen gericht op doorstroming naar onze laboratorium-opleidingen toegevoegde waarde gehad? Hoe is het gegaan met de instromers die geen keuzedeel hebben gevolgd? En wat werd er gemist bij de overstap van mbo naar hbo?

Keuzedelen

Sinds cohort 2016 is binnen het mbo-4 het kiezen van (4) 'keuzedelen' verplicht. Inmiddels is er een veelheid aan keuzedelen ontwikkeld. Keuzedelen kunnen zich richten op zowel verbreding als op verdieping binnen het eigen vakgebied; daarnaast zijn er keuzedelen die gericht voorbereiden dan wel oriëntatie bieden op doorstroom naar het hbo. Laatstgenoemde keuzedelen worden doorgaans ontwikkeld in regionale samenwerking tussen verwante mbo- en hbo-instellingen.

Uitkomsten enquête

De enquête is uitgezet onder meer dan 305 studenten. In totaal hebben 116 studenten de enquête ingevuld. Op basis van de respons van de ondervraagde groep studenten zou je een eerste conclusie kunnen trekken dat de meerderheid van de studenten die één of meerdere keuzedelen hebben gevolgd van mening is dat het volgen een keuzedeel in meer of mindere mate heeft bijgedragen aan een makkelijker overstap naar het hbo. Daarbij is het behalen van een voldoende voor een keuzedeel niet een vereiste. Anderzijds werd er geen significant verschil in studiesucces gevonden tussen doorstromende mbo'ers die wel of niet een keuzedeel hebben gevolgd.

Bevindingen

Er kwamen twee hoofdpunten naar voren bij de vraag wat studenten eventueel hebben gemist in het gevolgde keuzedeel wat hen geholpen zou kunnen hebben bij de overstap naar het hbo:

- Meer en hoger niveau wiskunde ter voorbereiding
- Verwachtingsmanagement t.a.v. het leertempo en de inzet op het hbo.

Bevindingen die naar voren kwamen bij het aangeven van andere factoren die een **positieve invloed** hebben gehad op de studieprestaties op het hbo:

- Praktijkervaring
- Open dagen
- Motivatie en doorzettingsvermogen
- Goede leraren

Bevindingen die naar voren kwamen bij het aangeven van andere factoren die een **negatieve invloed** hebben gehad op de studieprestaties op het hbo:

- Corona
- Hoge werkdruk/werktempo op het hbo

Workshop factoren van studiesucces van doorstromende mbo'ers | 23 maart 2023

Wat kun je allemaal doen om voor een vloeiende overgang te zorgen tussen mbo- en hbo-opleidingen in de applied sciences? We bespraken met Zuyd Hogeschool, Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Leiden en Avans Hogeschool hun werkwijze voor een goede doorstroom van mbo-ers in hun opleiding. Wat hebben zij gedaan en wat waren de learnings hieruit?

Zuyd Hogeschool

Zuyd Hogeschool heeft een programma voor mbo'ers die doorstromen. Dit programma biedt de mbo'ers de mogelijkheid om in 3 jaar hun hbo-diploma te halen. Op basis van hun resultaten op het mbo krijgen zij een selectie modules aangeboden. In het eerste jaar is er een aparte klas met mbo-doorstromers. In leerjaar 1 krijgt deze groep praktijkvakken en deel 1 minor 'aansluiting mbo-hbo'. In leerjaar 2 (complexere) projecten en deel 2 minor 'aansluiting mbo-hbo' en in leerjaar 3: specialisatie en afstuderen. Deze aanpak heeft er toe geleid dat >80% van ingestroomde mbo'ers hun propedeuse in 2 jaar haalt. Van de reguliere instroom haalt 50-70% zijn propedeuse in 2 jaar. Ook is er een lagere uitval bij ingestroomde mbo'ers.

Hanzehogeschool Groningen

Bij de Hanzehogeschool Groningen kunnen mbo'ers kiezen of ze willen instromen in een 3- of 4-jarige hbo opleiding. Bij de opleidingen BML, Chemie & CT is er extra aandacht voor onderdelen uit de propedeuse die ze niet op mbo hebben gehad. De Hanzehogeschool Groningen deelt het gebouw, laboratoria en docenten met het Noorderpoort College. Voor de doorstromende mbo'ers is de omgeving daardoor vertrouwd. Ook heeft deze samenwerking bijgedragen aan het feit dat de mbo'ers een juist beeld hebben van de hbo-opleiding. De uitval onder doorgestroomde mbo-studenten is lager dan bij instromers vanuit havo of vwo.

Hogeschool Leiden

Hogeschool Leiden biedt mbo'ers een 3-jarig traject aan waarbij mbo'ers direct instromen in jaar 2. Dit geldt trouwens niet voor de opleiding Chemie. In periode 1 krijgen zij wel extra lessen hbo-vaardigheden. Als voorbereiding op het hbo, laat Hogeschool Leiden mbo'ers eerder in de mbo-opleiding kennis maken met het hbo door het aanbieden van keuzedelen, het organiseren van een aparte studiekeuzecheck-dag en de mogelijkheid aan te bieden om een dagje mee te lopen. Als we kijken naar de resultaten is de uitval is veel lager en ligt het percentage mbo'ers dat hun propedeuse in 2 jaar haalt hoger dan de reguliere groep. Momenteel wordt er gewerkt aan nieuw onderwijs waarbij de ambitie nog steeds is dat mbo'ers instromen in jaar 2.

Avans Hogeschool

Avans Hogeschool werkt samen met 2 verschillende mbo-instellingen (Breda en Den Bosch). Mbo-studenten draaien in hun laatste periode of semester van hun opleiding volledig mee met de eerstejaars Chemie bij Avans. Hierbij wordt wel eerst een voorselectie door de mbo-instelling gedaan, alleen de meest talentvolle studenten kunnen hier aan meedoen. Voornog gaat het om kleine aantallen (5 tot 10 studenten). Het traject is echter succesvol en de ambitie is er om op te schalen (mogelijk ook afspraken met een 3e mbo-instelling en uitbreiding naar BML).

De hierboven genoemde voorbeelden zijn illustraties van good practices hoe de doorstroom van mbo'ers naar het hbo zo vloeiend mogelijk kan plaatsvinden. Belangrijke factoren zijn: goede en frequente afstemming tussen mbo en hbo, de mogelijkheid om de hbo-opleiding in 3 i.p.v. 4 jaar af te ronden, een vertrouwde omgeving creëren en vooraf een goed en reëel beeld geven van wat een hbo-opleiding inhoudt.